

Styresak 10-2016

Orienteringssak - Årsrapport fra Regional kompetansetjeneste for klinisk pasientsikkerhet 2015

Saksbehandler:

Hilde Normann, Benedikte Dyrhaug Stoknes

Saksnr.:

2016/110

Dato:

05.02.2016

Dokumenter i saken:

Trykt vedlegg: Årsrapport 2015, Regional kompetansetjeneste for klinisk pasientsikkerhet

Ikke trykt vedlegg:

Bakgrunn

Regional kompetansetjeneste for klinisk pasientsikkerhet (RKPS) i Helse Nord ble etablert i desember 2012 i Nordlandssykehuset HF. Kompetansetjenesten er et tilbud til alle helseforetakene i regionen, og har som viktigste oppgave å drive kunnskapsdeling innenfor praktisk/klinisk pasientsikkerhetsarbeid. Foretakenes kliniske fagmiljø og ledelse er kompetansetjenestens viktigste målgruppe.

Den regionale kompetansetjenesten for klinisk pasientsikkerhet ble opprettet for å:

- Samle gode, formålstjenlige verktøy (herunder om implementering og kultur) på feltet og gjøre dem tilgjengelig for alle foretak.
- Systematisk dokumentasjon av behov for kunnskap og kompetanse blant ledere og frontlinjepersonell
- Bistå foretakene i utvikling og evaluering av egne pasientsikkerhetsverktøy
- Drive egen forskning samt etablere nettverk og samarbeid med andre nasjonale og internasjonale forskningsmiljø på feltet.

Aktivitet 2015

Den regionale kompetansetjenesten har gjennomført flere ulike aktiviteter i 2015, fra jevnlig videokonferanser med de andre helseforetakene i regionen, til undervisning og veiledning hos de ulike foretakene i regionen. Kompetansetjenesten har etter hvert opparbeidet seg et mangfold av erfaring og kompetanse, og er representert med flere verv både regionalt og nasjonalt.

Den Regionale Kompetansetjenesten for pasientsikkerhet arrangerer årlig en konferanse som skal bidra til kompetanseheving og nettverksbygging på tvers av foretak i regionen. I 2015 ble det ikke avholdt konferanse fordi den ble flyttet fra høst- til vårsemesteret.

Pasientsikkerhetskonferansen 2016 arrangeres i Tromsø i februar i nært samarbeid med UNN.

For detaljer rundt aktiviteten vises til vedlagt årsrapport for 2015.

Direktørens vurdering

Direktøren er fornøyd med utviklingen av den regionale kompetansetjenesten i 2015. Samarbeidet med de andre foretakene i regionen har økt og fått en fastlagt struktur. Følgelig har det vært en positiv utvikling i nytteverdien for foretakene i Helse Nord. Dette kommer også til uttrykk i Helse Nord sin nye kvalitetsstrategi, hvor det stadfestes et ønske om å øke innsatsen gjennom den regionale kompetansetjenesten for klinisk pasientsikkerhet.

Kompetansetjenesten har arbeidet for et tettere samarbeid med Helse Nord og foretakene, slik at pasientsikkerhetsarbeidet skal få en felles retning i regionen. Dette kommer blant annet til uttrykk gjennom at Helse Nord's pasientsikkerhetskonferanse i 2016 arrangeres i Tromsø med rekorddeltagelse med 315 påmeldte. Det er stadig nye muligheter og utfordringer å ta tak i årene fremover. Utviklingen gjennom 2015 viser at den regionale kompetansetjenesten for klinisk pasientsikkerhet er på rett vei.

Innstilling til vedtak:

1. Styret er tilfreds med arbeidet som utføres av regional kompetansetjeneste for klinisk pasientsikkerhet som bidrar til viktig kunnskapsdeling i regionen.

Avstemming:

Vedtak:

2015

Årsrapport

Om RKPS

Regional kompetansetjeneste for klinisk pasientsikkerhet (RKPS) i Helse Nord ble etablert i desember 2012 i Nordlandssykehuset HF. Kompetansetjenesten er et tilbud til alle helseforetakene i regionen, og har som viktigste oppgave å drive kunnskapsdeling innenfor praktisk/klinisk pasientsikkerhetsarbeid. Foretakenes kliniske fagmiljø og ledelse er kompetansetjenestens viktigste målgruppe.

Tjenestens innhold¹

Den regionale kompetansetjenesten for klinisk pasientsikkerhet ble opprettet for å:

- Samle gode, formålstjenlige verktøy (herunder om implementering og kultur) på feltet og gjøre dem tilgjengelig for alle foretak.
- Systematisk dokumentasjon av behov for kunnskap og kompetanse blant ledere og frontlinjepersonell
- Bistå foretakene i utvikling og evaluering av egne pasientsikkerhetsverktøy
- Drive egen forskning samt etablere nettverk og samarbeid med andre nasjonale og internasjonale forskningsmiljø på feltet.

Organisering

Kompetansetjenesten utgår fra Seksjon for Pasientsikkerhet i Nordlandssykehuset. Seksjon for pasientsikkerhet ligger i Avdeling for forskning og pasientsikkerhet, en stabsenhet underlagt Medisinsk direktør ved NLSH HF. Seksjonen har primært ansatte i kombinasjonsstillinger, som ellers tilhører ulike profesjoner og fagområder. Hver ansatt har sine «ansvarsområder» som den har særlig ansvar for å følge opp. Koordinering og erfaringsutveksling gjøres på det faste, ukentlige seksjonsmøtet. Egne erfaringer med pasientsikkerhetsarbeid i Nordlandssykehuset utgjør kompetansetjenestens viktigste erfaringsgrunnlag for å bistå også andre foretak.

Utstrakt bruk av kombinasjonsstillinger er krevende for de ansatte, og stiller også større krav til koordinering. Enkelte stillinger, f.eks. lederstillingen, lar seg vanskelig kombinere med annen jobb «på siden». Rådgiverne blir også mindre fleksible og tilgjengelige enn det de ville vært i en fulltidsstilling. Et engasjement i kompetansetjenesten stiller store krav til evne til selvstendig arbeid.

Fordelen med denne typen organiseringer er at tjenesten beholder sin tunge, kliniske forankring, noe som gir legitimitet på feltet. Fordi stillingsressursene er spredt på flere ansatte får tjenesten samlet et mangfold av erfaring og kompetanse, samt et stort kontaktnett både lokalt, regionalt og etter hvert også nasjonalt. Flere ansatte gir mulighet for å delta i andre utvalg og prosjekter som direkte eller indirekte er nært knyttet til systematisk pasientsikkerhetsarbeid. Det gir både kompetansetjenesten kunnskap om tilgrensende prosesser, og gjør at vi kan ta med vår kunnskap og erfaringer fra arbeid på lokalt plan også inn i andre fora. Blant annet er veilederen for Legemiddelsamstemming også

---

¹ Jf brev fra Helse Nord til NLSH om opprettelse av regionalt kompetansetjenesten, datert 18.12.2012

ansatt som prosjektleder i «Elektronisk kurve»-prosjektet, og vil ivareta nødvendige tekniske løsninger med inngående kunnskap om pasientsikkerhetsarbeidet.

Personalressurser i seksjon for pasientsikkerhet i 2015

- Sykepleier Benedikte Dyrhaug Stoknes, 100 % (50 % tom 31. august)
- Kommunikasjonsrådgiver Linn Braseth, 100 % (permisjon fom 1.august)
- Fysioterapeut Hilde Normann 50 %
- LIS lege kirurgi/PhD stipendiat Kjersti Mevik 20 %
- Kommunikasjonsrådgiver Wigdis Korsvik, 20 %
- Miljøterapeut Liss Langås 20 % (fom 1. sept)
- Overlege infeksjon Hanne Winge Kvarenes, 40 % (fom 17. aug)
- Intensivsykepleier Kari Mathisen 25 % (tom 4. nov)
- Bioingeniør Grethe Brobakk 50 % (tom 4. nov)
- Overlege onkologi Ellinor Haukland 20 % (tom 31 august)
- Overlege lungemedisin Christian von Plessen 10 % (20 % 1.5.15-1.5.16) *Eksternt engasjert*

I løpet av 2015 har seksjonen hatt noen utskiftninger, da 3 erfarne medarbeidere har forlatt oss og nye har kommet til. Vår organisering gjør utskiftninger særlig utfordrende, både fordi fagfeltet er nytt og kravene til selvstendighet i arbeidet er så høye. For å styrke kontinuiteten og oppfølgingen ble derfor lederstillingen økt fra 50 % til 100 % fra 1. september.

Kompetansetjenesten har over tid hatt kontakt med James Orlikoff, nestleder i styret for Virginia Mason, et ideelt privat sykehus i Seattle Washington som er profilert innen god pasientsikkerhet og kvalitet. Orlikoffs rolle er som rådgiver innen ledelse av pasientsikkerhet, og er benyttet ved behov. Forbindelsen har blant annet bidratt til at CEO Gary Kaplan deltar med innlegg på den Regionale pasientsikkerhetskonferansen, og påfølgende styreseminar i Tromsø 10.-11.2 2016

Aktivitet og nøkkeltall 2015

Undervisnings- og informasjonsvirksomhet

- Opplæring i GTT metoden for Finnmarkssykehuset 05.03.15
- Presentasjon for NSF hovedtillitsvalgte 9.4.15
- Opplæring Fall/UVI/ Extranet Helgelandssykehuset 13.4.15
- Opplæring Samstemming av legemidler/ Extranet Helgelandssykehuset 27.08.15
- Opplæring Kvalitetstavler/ASJ/GTT Helgelandssykehuset 2.9.15
- Presentasjon ved Nordisk ministermøte om GTT og PSKU 02.09-03.09.15
- Presentasjon på Internasjonalt fagseminar ved Helsedirektoratet om GTT 04.09.15
- Presentasjon på Utdanningskonferansen v/Universitet i Nordland 5.11.15
- Presentasjon Samstemming av legemidler for Helse Sør-Øst 18.11.15

Informasjons-/samarbeidsarenaer:

- Det er arrangert 6 videomøter om innsatsområdene i "I trygge hender 24-7" med de andre helseforetakene, Sykehusapotek Nord og regionale programledere i Helse Nord via telestudio.
- Felles fagdag for kampanjelederne i Tromsø i regi av Helse Nord 16.-17. mars
- Månedlig deltakelse i egne regionale telefonmøter med tiltakspakken «SamSTEM»
- Produksjon av informasjonsfilm om legemiddelsamstemming, med premiere februar 2016

Andre verv

Kompetansetjenesten har hatt representanter i følgende råd og utvalg:

- Ekspertutvalg for "Samstemming av legemidler" (Pasientsikkerhetsprogrammet)
- Ekspertutvalg for "Sepsis" (Pasientsikkerhetsprogrammet)
- Arbeidsgruppe for ny spesialistutdanning for leger innenfor felleskompetansemoduler (pasientsikkerhet, kvalitet, forskning og kunnskapshåndtering) (Helsedirektoratet)
- Styret RETTS Norge
- Nasjonal arbeidsgruppe for samkjøring av medarbeiderundersøkelsen (MU) og pasientsikkerhetsundersøkelsen, PSKU (Pasientsikkerhetsprogrammet)
- Programkomiteen for den nasjonale pasientsikkerhetskonferansen
- Råd for nasjonalt prosedyrenettverk

Forskning

Forskningsprosjekter:

PhD prosjekt

Kjersti Mevik, NLSH HF

Validering av Global Trigger Tool som målemetode for kartlegging av pasientskader

Prosjektperiode 2013-2017

Deltakende helseregion: HN, HSØ

Prosjektet deltok med poster på IHIs "Annual National Forum for Quality and Improvement in Health care" i London i april 2015.

PhD prosjekt

Ellinor Haukland, NLSH HF

Metodologiske utfordringer ved måling av pasientsikkerhet hos kreftpasienter

Prosjektperiode 2014-2020

Deltakende helseregion: HN

Aktivitet i 2015

Det nasjonale pasientsikkerhetsprogrammet "I Trygge Hender 24-7"

Innføringen av "alle relevante tiltakspakker på alle relevante enheter" er ennå ikke sluttført nasjonalt, heller ikke i foretakene i Helse Nord. Det er stadig behov for avklaringer, og det utvikles mange nye og smarte løsninger i arbeidet med innføring av tiltakspakkene. Kompetansetjenesten er opptatt av at gode løsninger må deles, og ser på både nettsiden og videomøtene som viktige arenaer for dette.

Fokuset på deling er viktig, fordi dette er en ny måte å jobbe på for de fleste. At gode løsninger deles øker både den samlede kvaliteten i tjenestene, og er også en effektiv måte å jobbe på. Praktisk forbedringsarbeid er en utfordring for helsepersonell, blant annet fordi det ennå sees på som noe som kommer i tillegg til de daglige arbeidsoppgavene. Kompetansetjenesten ønsker derfor å arbeide for å redusere "prosjekt-fokuset", og bidra til at forbedringsarbeidet implementeres i den daglige driften.

I april besøkte to rådgivere fra RKPS [Helgelandssykehuset](#) for å gi 21 ansatte opplæring i tiltakspakkene «forebygging av fall», «forebygging av UVI» samt generell opplæring i bruk av Extranet. I august reiste ansvarlig veileder for Samstemming av legemidler i samme ærend.

RKPS har også bistått Finnmarkssykehuset med veiledning til personell fra slagenheten i forbindelse med innføring av tiltakspakken «behandling av hjerneslag», og i mars ble det gjennomført GTT undervisning for teamene ved Finnmarkssykehuset.

Regionale videomøter

Kompetansetjenesten arrangerer jevnlig videomøter mellom de lokale kampanjelederne i foretakene i regionen. På møtene deltar de lokale kampanjelederne og annet personell ved behov. Regionale kampanjeledere har også deltatt jevnlig. Gjennomføringen av tiltakspakkene i den nasjonale pasientsikkerhetskampanjen har vært et viktig tema for disse møtene.

Regionalt nettsted/ verktøykasse

Det er etablert et eget nettsted på Helse Nord's intranett for den regionale kompetansetjenesten. Nettsidene skal være et fellesområde for pasientsikkerhet for kliniske fagmiljø og ledelse i alle foretakene. Hovedoppgaven til kompetansetjenesten er å bidra til systematisk deling av kunnskap og erfaring i pasientsikkerhetsarbeidet på tvers av foretaksgrensene. Nettsidene skal være en database og erfaringsbank. På sikt håper vi at foretakene skal øke bruken av nettsidene til å dele informasjon de mener andre foretak også vil ha interesse av.

Nettsidene finnes her: <http://intranett.helse-nord.no/regional-kompetansetjeneste-for-klinisk-pasientsikkerhet/category30448.html>

SamSTEM

Tiltakspakken for legemiddelhåndtering i sykehus gjennomføres i Helse Nord som et felles prosjekt ledet av Sykehusapoteket Nord. Nordlandssykehuset har tatt en rolle som pådriver i dette prosjektet, mye på grunn av vår status som kompetansetjeneste.

Trygg Pleie skjemaet

Det har vært et regionalt ønske å få tatt i bruk Prokom-skjemaet «Trygg pleie» som er utviklet og brukes i Helse Vest. Foremålet er å forenkle registreringsarbeidet på enhetene, da du kan registrere både ernæringscreening, fallscreening, trykksårscreening og også delvis legemiddelsamstemming på samme skjema. Kompetansetjenesten driver dette arbeidet i samarbeid med Helse Nord IKT. Blant annet fordi versjonene av DIPS som brukes i de to regionale helseforetakene kun er delvis kompatible, har arbeidet vært vanskeligere enn antatt.

Regional konferanse for pasientsikkerhet og kvalitet

Da konferansen flyttes fra høst- til vårsemesteret ble det ikke avholdt konferanse i 2015.

Neste konferanse er derfor under planlegging, og vil gjennomføres i Tromsø 10/11 februar 2016. Pasientsikkerhetskonferansen 2016 vil arrangeres i nært samarbeid med UNN.

Hendelsesanalyser

To ansatte har gjennomført undervisning i hendelsesanalyser gjennom Kunnskapssenteret i 2015. Gjennom et pågående pilotprosjekt i NLSH skaffer vi oss nå praktisk erfaring i bruk av metoden. Som en del av dette prosjektet har man også utviklet materiell (brev, skjema, informasjonsskriv etc) som senere kan tilpasses til bruk i andre foretak.

Kompetansetjenesten ønsker å bidra med kursing og veiledning når hendelsesanalyser etter hvert skal innføres i hele regionen.

Annet:

Helgelandssykehuset i 2015 har ansatt flere nye kvalitetsrådgivere i 2015.

Kompetansetjenesten har bistått med undervisning og veiledning i tiltakspakkene, og bruk av verktøyet Extranet.

For å motivere til helsepersonell i regionen til deltakelse på Pasientsikkerhetsprogrammets forbedringsagentutdanning gjennom Helse Nord ble det publisert intra- og internettsak tilpasset Facebook for å reklamere for tilbudet. Nettsaken ble delt med alle foretakene i regionen.

Veien videre – 2016

Å bidra til å støtte innføringen av tiltakspakkene regionalt vil fremdeles være et av de viktigste satsningsområde for RKSP. Tiltakspakkene innføres på forskjellige måter i foretakene. Finnmarkssykehuset har f. eks kommet langt med tiltakspakkene innen psykisk helse og rus, men ønsker drahjelp med Hjerneslag og Forebygging av UVI, mens Helgelandssykehuset har størst utfordringer med Fall og Trykksår.

Vi ser at mange av problemene knyttet til gjennomføringen av pasientsikkerhetsarbeidet er knyttet til en generell mangel på kompetanse rundt forbedringsarbeid. Ansatte ser utfordringene, men vet ikke hvordan en problemløsningsprosess kan planlegges og gjennomføres. Samtidig ser vi også at ansatte som har vært involvert i systematisk forbedringsarbeid bruker denne kunnskapen til nye prosjekter i etterkant. Vi imøteser derfor den planlagte regionale forbedringsutdanningen med spenning, og tenker at vi kan ha en aktiv rolle i både planlegging og gjennomføring av framtidig forbedringspersonell.

Hendelsesanalyse er tatt med i regional kvalitetsstrategi fra 2015. Kompetansetjenesten har noe erfaring med bruk av metoden i Nordlandssykehuset. Det er en systematisk og grundig gjennomgang av enkelthendelser, og er særlig egnet til en bred og systemfokustert gjennomgang av helsetjenester. Men det er også en metode som er svært krevende for analyseledere, både grunnet den omstendelige metodikken men også fordi slike analyser er personlig krevende. Grundig opplæring, gjerne i nettverk, kan være en god måte å innføre metoden som standard i foretakene.

Den regionale pasientsikkerhetskonferansen har blitt et viktig knutepunkt for pasientsikkerhetsarbeidet regionalt, og ble fullbooket med 315 påmeldte i 2016. Konferansen skal være inspirerende, lærende og bidra til felles regionalt samarbeid rundt pasientsikkerhet. Den er særlig viktig på et fagfelt som lenge har vært preget av ildsjeler som drar mye av lasset lokalt.

Men ikke alle utfordringer knyttet til kompetansebygging må nødvendigvis løses ved å sende folk på kurs. Kompetansetjenesten ser også på muligheten for å lage e-læring og videoundervisning knyttet til konkrete innsatsområder, og har fått konkrete forespørslers fra enhetsledere som ønsker dette som en del av opplæringen til nyansatte. Utvikling av felles pakker for pålagt opplæring vil kunne spare det regionale helseforetaket samlet for betydelige ressurser i planlegging og gjennomføring.

Samtidig vil det å lage slike opplæringsmoduler også være svært ressurskrevende for tjenesten. Seksjonen har derfor en egen person med dette ansvarsområdet, og vil i samarbeid med Seksjon for prosessstøtte forsøke å finne gode løsninger som kan benyttes av alle foretakene i regionen.